

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія музики і хореографії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
« _____ » _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ МУЗИКИ: СОЛЬФЕДЖІО

для студентів

спеціальності	014.13 Середня освіта
освітньо-професійної програми	Музичне мистецтво
освітньо-професійного ступеня	фаховий молодший бакалавр

Київ-2023

Розробник: Дерев'янченко Олена Олександрівна, викладач циклової комісії музики і хореографії Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат мистецтвознавства, доцент

Викладач: Дерев'янченко Олена Олександрівна, викладач циклової комісії музики і хореографії Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат мистецтвознавства, доцент

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії музики і хореографії

Протокол від «20» серпня 2023 року № 1

Голова циклової комісії Тетяна РОМАНОВА

Робочу програму перевірено
«   » _____ 2023 р.

Заступник директора
з навчально-методичної роботи Оксана ГОЛОВЧАНСЬКА

Заступник директора з навчальної роботи Оксана КАЛАШНИК

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «   » _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «   » _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «   » _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «   » _____ 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна форма навчання
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	2/60
Курс	4
Семестр	7
Кількість змістових модулів з розподілом	2
Обсяг кредитів	2
Обсяг годин, в тому числі:	60
Аудиторні	28
Модульний контроль	4
Семестровий контроль	10
Самостійна робота	18
Форма семестрового контролю	Екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Сольфеджіо» є формування вільної слухової орієнтації в музичному матеріалі, розвиток різних видів музичного слуху (мелодичного, тембрового, ладового, гармонічного, поліфонічного) та інших музичних здібностей; уміння слухати та сприймати музику в усіх її компонентах.

Завдання навчальної дисципліни:

- формування у студентів навичок точного інтонування;
- визначення на слух елементів музичної мови;
- формування навички вільного читання з листа (з урахуванням чистого інтонування та метро-ритмічної точності) різних одноголосних музичних прикладів та середніх за складністю хорових партитур;
- розвиток внутрішнього слуху;
- розвиток вміння визначити стиль та характер музичного твору без програвання його на інструменті;
- формування навички визначення мелодичних та ладових особливостей, гармонічної мови хорової партитури;
- розвиток відчуття ансамблю підчас сольфеджування багатоголосних прикладів;
- усвідомлення структурної, ладової та тональної, 4етро ритмічні4 будови музичного твору;
- формування навичок запису одноголосного і двоголосного диктанту;
- розвиток творчої ініціативи та здібностей;
- розвиток музичної пам'яті.

Дисципліна «Сольфеджіо», як обов'язкова компонента освітньої програми, забезпечує оволодіння студентами фаховими та предметними компетентностями і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідною освітньо-професійною програмою:

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компет.
	Фахові компетентності	
ФК 4	Готовність застосовувати у навчальній та професійній діяльності знання з елементарної теорії музики, сольфеджіо, гармонії, аналізу музичних форм, світової музичної літератури, української музичної літератури.	1-3 (мод.1) 1-5 (мод.2)
ФК 5	Здатність застосовувати інструментально-виконавські вміння у навчальній, педагогічній та концертно-виконавській діяльності. Володіння методами роботи над творами різного жанру та стилю. Здатність до ансамблевої гри, спроможність поєднувати акомпаніаторські навички зі співом та елементами диригентської техніки.	1-3 (мод.1) 1-5 (мод.2)
	Предметні компетентності	
	здатність аналізувати основні закономірності будови і втілення музичного образу в музичному прикладі; розуміння функційної логіки розвитку музичного твору;	1-3 (мод.1) 1-5 (мод.2)
	здатність самостійно оформити гармонічний супровід до певного музичного прикладу;	1-3 (мод.1) 1-5 (мод.2)
	здатність ефективно використовувати у практичній діяльності форми, методи, засоби предмету сольфеджіо.	1-3 (мод.1) 1-5 (мод.2)

3. Програмні результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає досягнення наступних результатів:

- використовувати професійно-профільовані знання, уміння і навички в галузі професійної діяльності (ОПП, ПРН 13);

- аналізувати будову музичного твору, визначати його тональність, лад, бетро ритмічні особливості;
- визначати на слух музичні елементи (інтервали, акорди, лади);
- записувати одноголосні та двоголосні фрагменти;
- правильно інтонувати у вивчених ладах;
- створювати власні мелодії та ритмічні партитури із зазначеними музичними елементами;
- читати ноти з листа з правильним тактуванням в різних розмірах;
- вміти транспонувати музичні твори та їхні фрагменти в різні тональності.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт			
		Аудиторна		Семестровий контроль	Самостійна
		Практичні	МКР		
Змістовий модуль 1. Гармонічне багатоголосся					
Тема 1. Гармонічне чотириголосся у тісному розташуванні.	7	4			3
Тема 2. Гармонічне чотириголосся у широкому розташуванні.	9	6			3
Тема 3. Нонакорди S та D групи	7	4			3
Модульний контроль	2		2		
Разом	25	14	2		9
Змістовий модуль 2. Хроматизм. Відхилення					
Тема 1. Ладова альтерація мажору та мінору.	9	6			3
Тема 2. Гармонічні звороти в умовах ладової альтерації.	7	4			3
Тема 3. Відхилення в тональності першого ступеня спорідненості.	7	4			3
Модульний контроль	2		2		
Семестровий контроль	10			10	
Разом	35	14	2	10	9
Усього	60	28	4	10	18

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Гармонічне чотириголосся

Тема 1. Гармонічне чотириголосся у тісному розташуванні.

Слуховий аналіз та спів акордових послідовностей у тісному розташуванні в гармонічному чотириголоссі. Створення власних послідовностей із врахуванням гармонічної логіки. Сольфеджування та читання з листа мелодій із різними видами синкоп. Запис диктантів у складних розмірах.

Тема 2. Гармонічне чотириголосся у широкому розташуванні.

Слуховий аналіз та спів акордових послідовностей у широкому розташуванні в гармонічному чотириголоссі. Створення власних

послідовностей із врахуванням гармонічної логіки. Сольфеджування двоголосся. Запис диктантів у складних розмірах.

Тема 3. Нонакорди S та D групи

Слуховий аналіз та спів акордових послідовностей із застосуванням нонакордів. Сольфеджування двоголосних та триголосних музичних прикладів. Запис диктантів у складних розмірах.

Змістовий модуль 2. Хроматизм. Відхилення

Тема 1. Ладова альтерація мажору та мінору.

Спів гами з ладовою альтерацією. Прохідні та допоміжні хроматизми. Спів музичних прикладів. Правила запису. Запис диктанту із хроматизмами.

Тема 2. Гармонічні звороти в умовах ладової альтерації.

Слуховий аналіз та спів акордових послідовностей з альтерованими акордами. Сольфеджування та читання з листа одноголосних та двоголосних мелодій із хроматизмами та альтерацією. Запис диктантів із хроматизмами.

Тема 3. Відхилення в тональності першого ступеня спорідненості.

Ознайомлення із послідовностями з відхиленнями у тональності першого ступеня спорідненості. Створення власних послідовностей з відхиленнями. Слуховий аналіз та диктанти із відхиленнями у тональності першого ступеня спорідненості.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування практичних занять	1	7	7	7	7
Робота на практичному занятті	10	7	70	7	70
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом		-	117	-	117
Максимальна кількість балів – 234					
Розрахунок коефіцієнта – 3,9					

6.2. Критерії оцінювання виконання практичних, лабораторних робіт та відповіді на семінарському занятті

Критерії оцінювання за 10 бальною шкалою

Кількість балів	Значення оцінки (характеристика відповіді)
10	Відмінний рівень виконання завдань/відповідь повна, вичерпна й достатньо обґрунтована з, можливими, незначними недоліками
9	Достатньо високий рівень виконання завдань/відповідь без суттєвих (грубих) помилок, але не містить повних обґрунтувань
8	В цілому добрий рівень виконання завдань/відповідь містить незначну кількість несуттєвих помилок
7	Посередній рівень виконання завдань/відповідь містить значну кількість недоліків та/або незначну кількість помилок
5-6	Мінімально допустимий рівень виконання завдань, містить недоліки та помилки/відповідь неповна, що характеризується недостатньою обґрунтованістю, фрагментарністю, наявністю недоліків та помилок
3-4	Незадовільний рівень виконання завдань/відповіді, що виявляється у формальному запам'ятанні деяких понять і фактів, без належного їх розуміння, нездатності застосувати такі знання при вирішенні завдань
1-2	Незадовільний рівень виконання завдань/відповіді, що виявляється у неспроможності відтворити означення базових понять, положень, невмінні їх застосувати або виконання завдання/відповідь розпочата чи взагалі відсутня.

6.3. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Гармонічне чотириголосся		
1	Гармонічне чотириголосся в тісному розташуванні	3
2	Гармонічне чотириголосся в широкому розташуванні	3
3	Нонакорди S та D групи	3
Змістовий модуль 2. Хроматизм. Відхилення		
1	Ладова альтерація мажору та мінору	3
2	Гармонічні звороти в умовах ладової альтерації	3
3	Відхилення в тональності першого ступеня спорідненості.	3

6.4. Критерії оцінки результатів самостійної роботи

У процесі виконання самостійної роботи викладач оцінює:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

Максимальна кількість балів за виконану роботу – 5.

6.5. Форми проведення модульного контролю

Форма проведення модульного контролю – письмова.

Включає в себе диктант, слуховий аналіз інтервалів та акордових послідовностей, спів номерів.

Максимальна кількість балів – 25.

Максимальна кількість балів – 25	Критерії оцінювання
20 – 25	Завдання виконані правильно (90% - 100% виконання).
15 – 19	Завдання виконані якісно з достатньо високим рівнем правильних відповідей (75% – 89%).
10 – 14	Завдання виконані якісно з середнім показником правильних відповідей (50% – 74%).
1-9	Завдання виконані з великою кількістю неправильних відповідей.

6.6. Форми проведення семестрового контролю

Форма проведення: комбінована

Екзамен складається з чотирьох частин. Перша частина – диктант, виконується 10 раз через кожні 2 хвилини. Друга частина – акордова послідовність включає в себе тризвуки головних ступенів та побічні септакорди; 10 інтервалів від звуку. Третя частина – побудова та спів заданих гам, інтервалів та акордів. Четверта частина – спів двоголосся.

Тривалість письмової частини – 1,5 години

Максимальна кількість балів:

за письмову частину – 20 балів; за усну частину – 20 балів.

Критерії оцінювання:

1. Диктант – 10 балів;
2. Слуховий аналіз (акордова послідовність та інтервали) – 10 балів;
3. Усна частина: побудова та спів гам, інтервалів та акордів – 10 балів;
4. Спів двоголосся – 10 балів

6.7. Орієнтований перелік питань для семестрового контролю

Перелік усних питань:

1. Визначте і проспівайте: гаму Сі-бемоль мажор (гарм.); характерні інтервали в ній; акордову послідовність: T53 – S6 – 3653 – T64 – D7 – T.
2. Визначте і проспівайте: гаму до # мінор (гарм.); тритони в ній; акордову послідовність: t6 – s53 – П65 - D2 – D43– t53
3. Визначте і проспівайте: гаму до мінор (мелод.); тритони в ній; акордову послідовність: t6 – s53 – П65 - D2 – D43– t53
4. Визначте і проспівайте: гаму Ля бемоль мажор (гарм.); тритони в ній; акордову послідовність: T53 – S64 – MVII7 - 3MVII7 - D65 – T53.
5. Визначте і проспівайте: гаму Ля мажор (гарм.); тритони в ній; акордову послідовність: T53 – S64 – MVII7 - 3MVII7 - D65 – T53.
6. Визначте і проспівайте: гаму Мі мажор (гарм.); характерні інтервали в ній; акордову послідовність: T53 – S6 – 3653 – T64 – D7 – T.
7. Визначте і проспівайте: гаму Мі-бемоль мажор (гарм.); характерні інтервали в ній; акордову послідовність: T53 – S6 – 3653 – T64 – D7 – T.
8. Визначте і проспівайте: гаму Ре мажор (гарм.); тритони в ній; акордову послідовність: T53 – S64 – MVII7 - 3MVII7 - D65 – T53.
9. Визначте і проспівайте: гаму сі мінор (гарм.); характерні інтервали в ній; акордову послідовність: t6 – s53 – П65 - D2 – D43– t53
10. Визначте і проспівайте: гаму соль мінор (гарм.); характерні інтервали в ній; акордову послідовність: t6 – s53 – П65 - D2 – D43– t53
11. Визначте і проспівайте: гаму фа мінор (гарм.); тритони в ній; акордову послідовність: t6 – s53 – П65 - D2 – D43– t53
12. Визначте і проспівайте: гаму фа мінор (гарм.); характерні інтервали в ній; акордову послідовність: t6 – s53 – П65 - D2 – D43– t53
13. Визначте і проспівайте: дорійський лад від до #; характерні інтервали в до # мінорі (гарм); акордову послідовність: 3653- t6 – П7 – D43– D2 – t6
14. Визначте і проспівайте: дорійський лад від до; характерні інтервали в до мінорі (гарм); акордову послідовність: 3653- t6 – П7 – D43– D2 – t6
15. Визначте і проспівайте: дорійський лад від фа #; характерні інтервали в фа # мінорі (гарм); акордову послідовність: 3653- t6 – П7 – D43– D2 – t6
16. Визначте і проспівайте: лідійський лад від ля; тритони в Ля-маж. (гарм); акордову послідовність: T53 – S6 – П43 – D7 - D65 – T53.
17. Визначте і проспівайте: лідійський лад від ля; тритони в Ля-маж. (гарм); акордову послідовність: T53 – S6 – П43 – D7 - D65 – T53.
18. Визначте і проспівайте: лідійський лад від соль; тритони в Соль-маж. (гарм); акордову послідовність: T53 – S6 – П43 – D7 - D65 – T53.
19. Визначте і проспівайте: мажорну пентатоніку від ля; характерні інтервали в Ля-маж. (гарм); акордову послідовність: 3MII53 – T(м3) – П7 – П2 - D65 – T53.
20. Визначте і проспівайте: мажорну пентатоніку від мі B; характерні інтервали в Мі B-маж. (гарм); акордову послідовність: 3MII53 – T(м3) – П7 – П2 - D65 – T53.
21. Визначте і проспівайте: мажорну пентатоніку від сі; характерні інтервали в Сі-маж. (гарм); акордову послідовність: 3MII53 – T(м3) – П7 – П2 - D65 – T53.

22. Визначте і проспівайте: міксолідійський лад від мі; характерні інтервали в Мі-маж (гарм); акордову послідовність: T53 – S6 – II43 – D7 - D65 – T53.
23. Визначте і проспівайте: міксолідійський лад від ре; характерні інтервали в Ре-маж (гарм); акордову послідовність: T53 – S6 – II43 – D7 - D65 – T53.
24. Визначте і проспівайте: міксолідійський лад від фа; характерні інтервали в Фа-маж (гарм); акордову послідовність: T53 – S6 – II43 – D7 - D65 – T53.
25. Визначте і проспівайте: мінорну пентатоніку від сі; тритони в сі мінорі (гарм); акордову послідовність: 3mVII53- t(m3) – II2 – 3mVII7 – D65– t53
26. Визначте і проспівайте: мінорну пентатоніку від сі; тритони в сі мінорі (гарм); акордову послідовність: 3mVII53- t(m3) – II2 – 3mVII7 – D65– t53
27. Визначте і проспівайте: мінорну пентатоніку від фа; тритони в фа мінорі (гарм); акордову послідовність: 3mVII53- t(m3) – II2 – 3mVII7 – D65– t53
28. Визначте і проспівайте: фрігійський лад від до; тритони в до-мінорі (гарм); акордову послідовність: 3653- t6 – II7 – D43– D2 – t6
29. Визначте і проспівайте: фрігійський лад від ре; тритони в ре-мінорі (гарм); акордову послідовність: 3653- t6 – II7 – D43– D2 – t6
30. Визначте і проспівайте: фрігійський лад від соль; тритони в соль-мінорі (гарм); акордову послідовність: 3653- t6 – II7 – D43– D2 – t6
31. Проаналізуйте і проспівайте українську народну пісню «Ой, сад-виноград».
32. Проаналізуйте і проспівайте українську народну пісню «Де ти, моя доле?».
33. Проаналізуйте і проспівайте українську народну пісню «Ой-за гори кам'яної» в обробці М. Леонтовича.
34. Проаналізуйте і проспівайте українську народну пісню «В кінці греблі шумлять верби» в обробці М. Леонтовича.
35. Проаналізуйте і проспівайте українську народну пісню «Тиха вода» в обробці М. Леонтовича.
36. Проаналізуйте і проспівайте фрагмент п'єси в лідійському ладу Б. Бартока.
37. Проаналізуйте і проспівайте пісню «Заповіт» Г. Гладкого.
38. Проаналізуйте і проспівайте пісню «Рушник» П. Майбороди.
39. Проаналізуйте і проспівайте пісню «Києве мій» І. Шамо.
40. Проаналізуйте і проспівайте пісню «Червона рута» В. Івасюка.

6.8. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни «Сольфеджіо»
Разом: 60 год, практичні заняття – 28 год, модульний контроль – 4 год.,
самостійна робота – 18 год. семестровий контроль – 10 год.

Модулі	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		
Назва модуля	Гармонічне чотириголосся			Хроматизм. Відхилення		
Лабораторні	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3
Теми лабораторних	Гармонічне 4-голосся у тісному розташуванні	Гармонічне 4-голосся у широкому розташуванні	Нонакорди S і D групи	Ладова альтерація мажору та мінору	Гармонічні звороти в умовах ладової альтерації	Відхилення в тональності I ступеня спорідненості
Самостійна робота	Табл. 6.2					
Види поточного контролю	МКР 1			МКР 2		

8. Рекомендована література

Базова:

1. Афоніна О. С., Баранова В. О. Сольфеджіо : навчал. посібник. Вінниця : Нова книга, 2013.
2. Барська З. М. Гармонічне сольфеджіо на основі української музики : хрестоматія. Ч. 1. Одноголосся. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2018.
3. Буравчук А. Сольфеджіо. Київ : Мелосвіт, 2015.
4. Смаглій Г. А. Сольфеджіо : підручник у 6-ти частинах. Харків : Вид-во «Ранок», 2013.

Додаткова:

1. Антків М., Антків Ю. Хорове сольфеджіо. Львів : Сполом, 1997.
1. Диктанти на матеріалі музики Миколи Лисенка / авт.-укл. Дар'я Романець. Вінниця : Нова Книга, 2016.
2. Павленко Т. Сольфеджіо на основі українських народних пісень. К., 2017.
3. Фоменко Л. Сольфеджіо: навч. посіб. 2 вид. Київ, 2018.
4. Ходоровська І. М. Збірник диктантів з сольфеджіо на матеріалі українського фольклору та музики українських композиторів: мультимедійний посібник. К., 2014.

9. Додаткові ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім.
В. О. Сухомлинського www.dnrb.gov.ua/
3. Бібліотека українських підручників
<http://pidruchniki.ws/>